

прѣстъ; така направили и въ чърковний дворъ, покрили съ камене и съ дрипи голѣмий купъ на въвоналити тѣла прѣзъ зидъ тъ, безъ да влѣзатъ вътрѣ и си отиватъ. Отъ тогава кучетата си нашли работа, и сега се виждатъ да се подаватъ отъ тоя прѣголѣмъ гробъ, глави, ръци и ноги въ страшна бъркотина. Казаха ми, че само въ тоя малкъ църковенъ дворъ има исклани повече отъ три хиляди души, и това не за вѣрованне. Тукъ бѣше единъ страшнъ изгледъ — изгледъ, отъ който на човѣкътъ настрѣхноватъ космити. Въ тоя купъ отъ тѣла имаше малки къдрави главици, счупени отъ тежкити камене; малки краченца, колкото прѣстѣти на човѣкъ и на които месата бѣха исхнали много отъ силната горештина. Малки дѣтешки ръчици, прострѣни като за помощъ; дѣца, които са умрѣли отъ страхътъ на блѣскавата насностъ на сабити и на огървавенити ръци на диви люди, които са ги държали и клали; дѣца, които са умрѣли съ пискътъ отъ ужасъ и отъ страхъ; млади моми, които са измрѣли съ ридание и съ молба за милость; майки, които са умрѣли, като са се опитвали да отбранетъ малкити си рожби съ слабото си тѣло; всици ти тия лѣжаха въ единъ купъ, въ единъ вонаштъ купъ. Нъ сега всицео мълчи. Сега нѣма съззи, нѣма вигъ, нѣма плачъ, нѣма пискътъ отъ ужасъ нито молба за милость. Жътвата гние по нивата, а жътварети гниетъ въ тоя цѣковенъ дворъ.

Погледнахми вътрѣ въ црѣвата; тѣа бѣше почърнѣла отъ огньтъ, нъ не бѣше развалена, нито много поврѣдена. Тѣа не една ниска сграда съ нискъ покривъ, подирѣнъ на тежки и нередовни сводове, подъ които едва може да стои човѣкъ правъ. Онова, което съзрѣхми отеднакъ, бѣше много страшно нѣшто. Твърдѣ много тѣла бѣха изгорени вътрѣ въ црѣвата, на които остатъцити бѣха почърнѣли като въгленъ и пълнеха половина та раздалечъ отъ земята до тъмнити и нискити сводове, които ги правеха оште по-ниски и по-тъмни. Страшно бѣше да погледне човѣкъ на тоя изгнилъ купъ отъ човѣшки тѣла.

Азъ никога не съмъ си въобразявалъ такъво страшно нѣшто. Всички излѣзохми, като болни отъ таа страшна сграда, и благодарихми Бога, че се намѣрихми пакъ на улицата. Обиколихми селото и пакъ видѣхми съшити ужаси съ стотини. Трупове на люде съ дрипи и съ меса въвонѣли всѣха оште по тѣхъ; женски глави съ дълга чърна коса се търкалаха по прахътъ; кости на дѣца и на момичета бѣха расхвърлени на сякъдѣ. Показаха ни една къшта, въ която били изгорени живи двадесетъ души; по-нататъкъ въ една друга къшта, дѣто били се скрили нѣколко моми, до една били исклани, както свидѣтелствуватъ и тѣхнити кости. На всякъдѣ ужасъ слѣдъ ужасъ. Нѣмаше вече кучета въ селото; тии се разбѣгали штомъ зели да се заврѣштатъ жителити; кучета се виждаха само тукъ тамъ вънъ отъ селото. Нъ видѣхъ двѣ затлѣстѣли и гладки котки, които сѣдѣха радостни на единъ зидъ и гледаха на насъ съ сънливи очи. Може да рече нѣкой, зашто тоя народъ, който не сега въ селото не закопатъ тия трупове, глави и кости, а ги оставя да ги глождатъ кучетата и коткити? Мнозина, които можиха да распознаетъ костити на роднини и приатели, мъчеа се да ги закопатъ, нъ нѣмаха съшто, и, освѣнъ това, бѣха слаби и умираха отъ гладъ. На и новечето отъ осталити живи са жени, които напразно се мъчаха да държатъ тѣлата на любимити си покрити съ малко прѣстъ.

Имахми много доказателства, че ониа отъ костити, които можаха да се познаетъ, зимаха най-голѣма грижа за тѣхъ; намѣрихми много ко-